

Filozofkinje u Hrvatskoj

IZDAVAČ:
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
Zagreb
www.ifzg.hr

ZA IZDAVAČA:
Filip Grgić

GRAFIČKA PRIPREMA I DESIGN:
Marin Martinić Jerčić

TISAK:
Printera grupa d.o.o.

ISBN 978-953-7137-49-6

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 000980477.

Knjiga je tiskana uz financijsku potporu Ministarstva znanosti i
obrazovanja Republike Hrvatske.

Filozofkinje u Hrvatskoj

Uredili
Luka Boršić
Ivana Skuhala Karasman

 Institut za
filozofiju
Zagreb, 2017.

Que les femmes considérées selon
les principes de la saine philosophie,
sont aussi capables que les hommes
de toutes sortes de connaissances.
L'esprit n'a point de sexe.

François Poullain de la Barre,
De l'égalité des deux sexes (1676)

Sadržaj

<i>Predgovor</i>	7
HRVATSKE FILOZOFKINJE	
Ivana Skuhala Karasman, <i>Hrvatske filozofkinje od 16. do 20. stoljeća</i>	13
Ivica Martinović, <i>Maruša Gundulić u obranu Cvijete Zuzorić: renesansni uzorak hrvatskoga ženskoga pisma kao filozofsko djelo</i>	27
Martino Rossi Monti, <i>Patnje mladog Giulija. Bilješke o Cvijeti Zuzorić, Torquatu Tassu i Giuliju Mostiju</i>	115
Luka Boršić, <i>Helene Druskowitz u osvit modernog muškomrstva</i>	131
Luka Boršić, Ivana Skuhala Karasman, <i>Elza Kučera između filozofije i psihologije</i>	145
Mihaela Girardi-Karšulin, <i>Elly Ebenspanger</i>	163
Heda Festini, <i>Marija Brida (1912. – 1993.) o H. Bergsonu</i>	177
Iris Tićac, <i>Doprinos Marije Brida u kontekstu europske realistične fenomenologije</i>	185
Marijana Borić, Željko Dugac, <i>Biserka Belicza između povijesti, medicine i filozofije</i>	217

RECEPCIJA NEKIH STRANIH FILOZOFKINJA U HRVATSKOJ	
Erna Banić-Pajnić, <i>Hrvatska recepcija Simone de Beauvoir</i>	225
Nadežda Čaćinović, <i>Značenje Hanne Arendt</i>	247
Filip Grgić, <i>Radnje i događaji: nekoliko razmišljanja o Namjeri Elizabeth Anscombe</i>	257
DODACI	
Antun Tomislav Šaban, <i>Hrvatske skladateljice nekad i danas</i>	271
Luka Boršić, Ivana Skuhala Karasman, <i>Bibliografija djela stranih filozofkinja prevedenih na hrvatski jezik</i>	279
<i>Popis filozofkinja zaposlenih na hrvatskim znanstvenim i visokoškolskim ustanovama na dan 1. travnja 2017. godine</i>	295

Predgovor

Zbornik *Filozofkinje u Hrvatskoj* donosi doradene tekstove izložene na istoimenom simpoziju koji se održao od 7. do 9. prosinca 2016. godine na Institutu za filozofiju u Zagrebu.

U zborniku ima ukupno petnaest tekstova koji su raspoređeni u tri skupine. U prvoj su skupini tekstovi koji u žarištu imaju hrvatske filozofkinje. **Skuhala Karasman** daje pregled života i djela hrvatskih filozofkinja od 16. stoljeća do onih koje su rođene prije 1945. godine, dakle, od Maruše Gundulić do Ljerke Schiffler. **Martinović** u svojem detaljnom tekstu dokazuje da se poslanica Maruše Gundulić Cvijeti Zuzorić iz godine 1582. može smatrati prvim filozofskim tekstom jedne Hrvatice. **Rossi Monti** analizira život i poetiku manje poznatog talijanskog pjesnika i tajnika Torquata Tassa, Giulija Mostija koji je, dokazuje Rossi Monti, iz ljubavi spram Cvijete Zuzorić nagovorio Tassa da napiše i posveti joj sonete. **Boršić** analizira dvadesetostoljetnu sustavniju pojavu muškomrstva (mizandrije) i pokazuje da se zamci tih pozicija mogu pronaći kod Helene Druskowitz, prve Hrvatice porijeklom koja je stekla doktorsku titulu na Sveučilištu u Zürichu 1878. godine. **Boršić** i **Skuhala Karasman** iznose životopis i neka glavna razmišljanja Elze Kučera koja je 1909. godine bila promovirana u doktoricu filozofije na Sveučilištu u Zürichu čime postaje prva Hrvatica rođena u Hrvatskoj koja je stekla titulu doktorice znanosti. Kučera je najpoznatija kao psihologinja i knjižničarka, no Boršić i Skuhala Karasman pokazuju kako je njezino filozofsko obrazovanje imalo velik utjecaj na njezin eksperimentalan rad u psihologiji na samim začecima odvajanja psihologije od filozofije. **Girardi-Karšulin** obrađuje tragično kratak život Elly Ebenspanger koja je 1939. godine doktorirala filozofiju na Sveučilištu u Zagrebu. Girardi-Karšulin detaljnije analizira njezinu

doktorsku disertaciju pod naslovom *Problem slobodne volje*. **Festini** analizira tekst Marije Brida napisan kao uvod u Bergsonovu knjigu *Ogledi o neposrednim činjenicama svesti*. To služi Festini kao povod da općenitije analizira Bridina promišljanja o Bergsonu. **Tićac** isto tako analizira filozofsku misao Marije Brida, no s drugog očista i to onog fenomenološkog. U žarištu je Bridina analiza Husserlove etike i traganja za etičkim zahtjevom za smislom svijeta – traganje kojim se Brida nastavlja na Husserla. Naposljetku, **Borić** i **Dugac** analiziraju manje poznati aspekt djelatnosti Biserke Belicza: njezin rad na području etike i filozofije medicine.

U drugoj skupini tekstova analizira se percepcija nekih stranih filozofkinja u Hrvatskoj. **Banić-Pajnić** u žarištu svojega teksta ima disertaciju Zlate Knezović o Simone de Beauvoir koja, napisana 1972. godine, jedno je od najranijih radova napisanih o toj filozofkinji kod nas. **Čačinović** je iznijela filozofski portret Hanne Arendt. **Grgić** analizira odnos radnje i događaja kako se njime bavi Elizabeth Anscombe. Kako njezina knjiga *Intention* nije prevedena na hrvatski jezik i dosad nije obrađivana kod nas, Grgićev tekst može se smatrati izravnim doprinosom percepciji jedne strane filozofkinje kod nas.

U trećoj skupini, nazvanoj „Dodaci“, tri su teksta koja nisu filozofski radovi. **Šaban** je opisao položaj i značenje skladateljica u Hrvatskoj u prošlosti i danas. **Boršić** i **Skuhala Karasman** sastavili su „Bibliografiju djela stranih filozofkinja prevedenih na hrvatski jezik“. I, naposljetku, priložen je popis svih filozofkinja zaposlenih na znanstvenim i visokoškolskim ustanovama u Hrvatskoj na dan 1. travnja 2017. godine.

Namjera nam je bila omogućiti čitateljima da se na jednom mjestu upoznaju s hrvatskim filozofkinjama i recepcijom stranih filozofkinja u Hrvatskoj. Svjesni smo da u ovom zborniku nisu obrađene sve filozofkinje i teme, no on svakako predstavlja početak sustavnog istraživanja i ovog segmenta hrvatske filozofske baštine, jer do sada su hrvatske filozofkinje bile predmetom sporadičnih istraživanja i publikacija. Zbornik pokazuje kako su Hrvatice od vremena renesanse, dakle 16. stoljeća, bile involvirane u filozofiju i kako svojim radom mogu stati uz bok svjetskih filozofskih zbivanja. Neke filozofkinje do sada nisu bile poznate

široj javnosti (Helene Druskowitz, Elly Ebenspanger, Zlata Knezović) ili su bile poznate kao stručnjakinje na nekim drugim područjima (Elza Kučera, Biserka Belicza), a u ovom zborniku donosimo upravo njihovu filozofsku misao koja do sada nije bila predmetom bavljenja. Svojim filozofskim stavovima strane filozofkinje (Simone de Beauvoir, Hannah Arendt, Elizabeth Anscombe) utjecale su na hrvatske filozofe i filozofkinje te su bile predmetom istraživanja hrvatskih filozofkinja.

Zahvaljujemo autorima na tekstovima te recenzentima Vandi Bazdan i Igoru Mikecinu.

Urednici

